

ДО ПРОБЛЕМИ РОЗРОБЛЕННЯ ТА ЗАСТОСУВАННЯ ТЕРМІНОЛОГІЧНИХ БАЗ ДАНИХ

Михайлова Т. В.

*Національний технічний університет
«Харківський політехнічний інститут», м. Харків*

Доповідь присвячено одному з актуальних завдань прикладної лінгвістики – розробленню різноманітних термінологічних автоматизованих й автоматичних словників і баз даних. Такі машинні мовні фонди створюють у різних країнах, починаючи від 70-х років ХХ ст., для забезпечення праці з оброблення та перекладання науково-технічної літератури й документів, для забезпечення користувачів інформацією про стандартизовані терміни тощо. Функціональні переваги термінологічних баз даних (ТБД) очевидні, оскільки такі ресурси дають змогу: 1) систематизувати терміни за предметними сферами, поняттєвими зв'язками, іншими критеріями; 2) вводити нові спеціальні одиниці, редагувати матеріали; 3) здійснювати швидкий пошук термінів; 4) працювати з декількома ТБД (зокрема іншомовними); 5) задовольняти потреби термінознавства в лінгвістичному й статистичному аналізі одиниць спеціальної лексики; 6) забезпечувати автоматичне перекладання термінів у фахових текстах; 7) уміщувати необмежений обсяг інформації; 8) переходити до інших праць і документів через гіперпосилання, створюючи в такий спосіб багатомовні централізовані системи знань.

У ТБД як своєрідних лексикографічних системах прийнято описувати термінологічні одиниці за такими параметрами: джерело, де термін зафіксовано вперше; час введення словникової статті в машинний фонд; відомості про правопис, варіанти переносу, вимови / наголошування, належність до певної частини мови, особливості словозмінної парадигми; значення й перекладні еквіваленти; опис, зображення або відео відповідного референта, історію його відкриття чи створення тощо. Слід зауважити, що вибір параметрів залежить від предметної сфери такого автоматичного словника. Відзначено важливість ієрархічної організації словникових статей у зазначених ресурсах; відбору термінів і встановлення як зв'язків між поняттями (гармонізація системи понять), так і виявлення відношень між спеціальними одиницями (гіперо-гіпонімічних, меронімічних, асоціативно-деривативних та ін.); важливість зіставлення терміносистем різних мов тощо. Підкреслено потребу постійної перевірки словникових статей і за змістом, і за формою (цілісність і повнота бази, точність дефініцій термінів, коректність опису мовних особливостей). Однак в Україні розроблення вказаних фондів з різних предметних галузей знань ще не закінчено, бо вимагає певних витрат часу, кропіткої роботи фахівців і термінологів з урахуванням теоретичних засад термінознавства, практичних потреб користувачів, вимог міжнародних стандартів.

Отже, термінологічні бази даних – багатофункціональний ресурс, розвиток якого є перспективним для лінгвістичного аналізу й стандартизування термінологічних одиниць української мови.